

Društvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVА 28a
Telefon 67-80
Društvo i uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijiske Krajine
LJUBLJANA. Erjavčeva 4a

ISTRA

GLASILLO SAVEZA

JUGOSLOVENSKIH

EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Slavna dvadesetgodišnjica

Ovog mjeseca se navršilo dvadeset godina od bune u bivšoj austrosvrbskoj ratnoj mornarici u Boki Kotorskoj, Austrija je tada streljala četiri mornara. Streljani na groblju u Škaljarama kod Kotora. Nad zajedničkim grobom im je kasnije podignut spomenik u na njemu piše:

Ovdje počivaju mornari bivše austro-ugarske ratne mornarice Jerko Šižgorić iz Dalmacije, Antun Grabar iz Istre, Franjo Raš iz Čehoslovačke, streljani, dne 11. februara 1918. jer su radili u bratskoj slavenskoj slozi na djelu oslobođenja svojih naroda.

Mate Brnjević, četvrti koji je tog jutra pod zidom groblja u Škaljarama streljan, prenesen je kasnije na groblje rodnog mjeseta — Poljica kod Splita.

O toj pobuni je do sada opširno pisano kroz dvadeset godina, i u posljednjih dana u dnevnoj štampi doista članak u kojima se opisuju detalji te revolucije, pa se ne čemo ovom prilikom pozabaviti detaljima, već hoćemo da ukažemo na jednu činjenicu, koju bi baš mi morali uvijek istaćati, a to je činjenica da je u Škaljarama streljani i naš Anton Grabar. Između četvorne kolovozne borbe za oslobođenje i u Istranju Grabar. Talijani su htjeli u više navrata dokazati, da je Grabar bio istarski Talijan, ali ih to nije uspijelo, već je svjedocima, pismima i izjavama neoborivo dokazano da je Grabar bio istarski Hrvat, i da se takovim osjećao. A to svjedoči, uz ostalo i natpis na spomeniku u Škaljarama: „... jer su radili u slavenskoj bratskoj slozi na djelu oslobođenja svojih naroda.“

Naši su ostavili svoje kosti u svim krajevima Europe u borbi za slobodu. Jednima, kaši Grabar podignut je spomenik, jer je ideja za koju su oni borio, pobijedila, tako ne potpunosti kao što su je zamislili mornari u Boki Kotorskoj, Šibeniku i Puli. Kosti Antona Pavlovića, Ivana Gržinića, Dragutina Nežića leže rasute negdje na poljanama Dobrudže a kosti onih drugih — onih najmladijih mučenika za slobodu — ne zna se ni gdje su.

Jer i same kosti mučenika su opasne za tirane. Zato i Crkva postavlja moći svojih mučenika na oltare da time očuva životnu vjeru za koju su ti mučenici dali svoje živote.

Oni, koji daju živote za ideju, oni su ispred svoga vremena. Za savremenike su zločinci — i Grabar je za Austriju bio zločinac, koji ne zasljužuje nego ploton — ali vrijeme imaje pravo. Nove generacije imaju spomenike, jer su oni bili nova generacija i stvarali su budućnost.

I Gavrilo Princip je bio za Austriju i za mnoge slike sunarodnike zločinac; i Nazario Sauro je bio za vrijeme rata smatran od mnogih austrijskih Talijana zločincem, kao što je i svetog Petra i svetog Pavla smatralo Rimsko carstvo zločinaca. Radj toga su ih streljali, vješali i sjekli u glave. Ali oni koji su streljali, vješali i sjekli glave, nihj je nestalo, a krv mučenika je bila sjeće pobede.

Tako je i krv istarskog Hrvata Antonija Grabara i njegovih drugova bila sjeće pogibije nad starom, trulom, nepravednom Austrijom.

Istra je i mala i siromašna i zapostavljena, i možemo skoro reći, zaboravljena. Ali ta mala zemlja na medju slovenstva i romanstva, taj »božji medjaš« kako ga je nazvao Pregelj, daval je uvijek borce za slobodu i pravdu. Ljudi koji su žrtvovani živote zato da bude bolje onima, koji dolaze. Od reformatora Lupatine, Matije Vlačića preko Uskoka, galeota i hajduka do novovjekih žrtava ratnih i posebnih sudova, Istra, ona mala hrvatska zemlja na krajnjem zapadnjoj narodnoj granici, dala je svolj obolj razviju liudskom i pobjedi svjetlu nad tumanom, pravde nad nepravdom.

I u tome je za nas najveće značenje kotorjske bune i smrti našeg mučenika Antonija Grabara. (t)

ŠE O KRAJEVNIH IMENIH V JULIJSKI KRAJINI

Zadnja številka naše »Istre« je popolno upravičeno obojala pisanje jugoslovenskih listova, ki iz nevednosti in nemarosti uporabljajo laške špakedranko za lepa slovenska in hrvaška imena naših krajev v Julijijski Krajini.

Vsem tem urednikom in dopisnikom istorijski priporočamo, da si prekrtejte reklamno knjižico za polovanje po Julijiski Krajini, ki jo je izdal Ente provinciale per il Turismo, ali, kakor sami pišete u oklepaju »Pokrajinski odbor za turizam v Trstu in ki je bila, kakor piše zadnja stran knjižice, »dobrena po Ministerstvu per la Stampa o Propaganda — Direzione Generale per il Turismo — Roma«.

No zunanjih naslovni strani čitamo samo naša imena »Juliska Krajina, Trst, Opatija, Postojanska Špilja, Gorica-Rabitsa, Mali Losinj, celo broz italijskih označil v oklepaju!«

Isto velja za krajevno označbo v sami knjižici. Saj čitamo tam poleg že navedenih ino sledi: Grinjani(!) Općina, Veliki Losinj, Rijeka, Lovrana(!).

Urednik »Istre«, ki je 28. januarja leti objavil članek »V oči počinjekod Poslumijec, po naj čela stran 10. leta »Upula za turistec, kjer izve, da se že za informacijo obrati: Upravi Kr. Špilja u Postojni ili Trščanskem uredu Kr. Špilja u Postojni, Plazza della Borsa br. 14.«

Svedok ne smemo zaborati tega, žo misliti, da je italijska vlast popustila v svoji težnji, da odopravi vsa slovenska krajevna imena v Julijiski Krajini. V tem primeru groza je da denarno korist in pri tem velja pažnji rek »non olet«, pa naj je to da se tudi jugoslovenski.

Da jo res temu tako in da se poitalijanovanju krajevnih imen sistematično nadajuje, priča naravnost smičen članek, ki ga je objavil Angelo Scocchi v reviji romanskih in italijskih imen.

Porta orientale (št. 11-12 dec. 1937 — Trst) in ki je nadaljevanje prejšnjih podobnih »znanstvenih razprave«. Ker je Scocchi prepričan, da je sedanje njegova prejšnje pravo slovensko ime »Skoke«, tako zahteva, sedaj, da naj tudi pristavi slovenska krajevna imena dobijo italijsko obliko.

Češ da so slovenska imena samo prevod pravilnega italijskog izraza. Tako trdi Scocchi, da je imo Ribnica pri Suhoj ob Reki nastalo iz italijskega imena »speschiere« (ribnik), kakor da bi bili prapribivalci te doline Italijani. Tudi ime neko žago »Zagare« je seveda po njegovih izvajanjih samo edinaletno obliko, nastala iz »sgarino, segagnino«(!). Ambrožičev miln v istem predpolu je spavila Scocchi v »vozu po imenu njegovega lastnika Ambrožiča (Ambrožič)« z milanskim škofom Sv. Ambrožem.

Enako je za njega »Ledeniček« pri Kačičih samo edinaletni krajevni izraz za pravilno italijsko ime »ghiacciaio«. Ali je Scocchi morda že skušal vprašati domačino domačino, da bi ta pristati italijski krajevni izraz izgovoril.

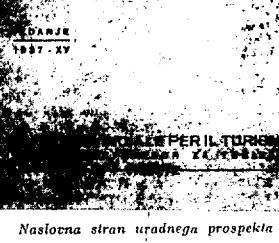
Tudi naselje Poreč v istem okolišu je po njegovih izvajanjih nastalo iz italijskega izraza »Porec«, ki so dobi tudi v pokrajini Genova v Alessandriji, in ki izvirja morda iz besede »perete« (prostor posejan s hruščanki!). Vendan je sam prepričan, ker navaja že drugo možnost, da je namreč to imo nastalo iz »barec« (ledina).

No eni strani se pišejo v poluradnih prospektih slovenska in hrvaška imena, kar gro za denar jugoslovenskih turistov, a na drugi strani starci macinjanici à la Scocchi trdijo z »znanstvenimi argumenti« da so vse slovenska in hrvaška krajevna imena v Julijiski Krajini, lo spakdranke starih

Pred 20 godinami streljan je u Škaljarama kod Kotora Anteo Grabar iz Poreča. Pao je kao mučenik v borbi za slobodu svoga naroda.

JULSKA KRAJINA

Trst
Općina
Brišč
Grado
Portoroča
Postojanska Špilja
Gorica - Rabitsa
Mali Losinj
Sisunja

Naslovena stran uradnega prospektka

PLAČILO VOJNE ŠKODE PRIMORCEM

G. dr. S. Fornazaric, advokat iz Maribora, name je poslal spomenički, ki je bila poslana na vsa merodajna mesta, iz katere posnemamo najvažnije trditve:

Svetovna vojna je na tisoče naših ljudi ob Soči pognila v begunstvo. Nekateri so si lahko izbirali pot pred od doma, druge je avstrijska vlada zaprla kot politično sumljive, državni uradniki pa so morali na svoja nova odrejena mesta. Avstrija je po prevratu takoj razputila begunstva taborišča in nasično odpremila mnoge desetiščice preko meje. Italijanske okupacijske oblasti pa niso dovolile povratku vojnim begunjem slovenske in hrvaške narodnosti, med tem ko se drugi begunci italijske narodnosti mogli vrneti. Radi tega je bilo okoli 11.000 begunjev iz Goriske in Istri nastanjenih v zasilnem taborišču v Strništu pri Petri, kjer jih je naša državna zastavno nastanila. V tem taborišču so morali mnogi čakati po nekaj let, predno jim je bila dovoljen povratak. Ko so se vrnili, so našli svoje domove porušene in uničene. Mnogi od teh so se zopet vrnili v Jugoslavijo in to iz raznih vzrokov. Italijanske oblasti niso notele iz narodnostnih oživov nameščenih v bivših avstrijskih državnih uradniščih in sprejeti v italijsko državno službo. Večina se ni vrnila, ker jih je Italija smatrala za nezačeljene tuje, mnogi so bili ob povratku pretirani, ali pa na mneni zavrnjeni. To se je zgodilo predvsem drž. uslužbenecem, ki so bili nameščeni v sedanjih dravskih banovinah in ker so avtomatično postali pristojni v kraljevnamestite, se izgubili vsi pravice Italijanov. Ker je bilo veliko pomaničevanja uradnikov, so bili vsi rade volje sprejeti in upali se da bodo kot polnopravni državni tako kot drugi Jugosloveni. Drugi del vojnih oskodovanjev, ki so bili izven mej Primorja, so se pred vojno bivali ob Soči kot drž. uradniki itd., sploh niso smeli po vojni nazad, ker so jih italijske oblasti kratkotrajan zavrnile kot tuje državljane. Enaka je bila usoda koroških vojnih oskodovanjev, kateri so moral bežati po Izpadu koroške plebiscita in so jim bili domovi umeteni.

Kdo je dolžan plačati odškodnino? V mirovnih pogodbah so se obvezale vse države, da obnovi uničene kraje po vojni. Po st. germaniški mirovni pogodbi je bila po členu 177. Avstrija dolžna plačati državam naslednicam reparacije za škodo, nastalo na njenem bivšem ozemlju, teda tudi za obnovbo Goriske in Istre ter je bila zadeva naše države, katero se pogodi glede svojih državljakov z Avstrijo. Italijo in Nemčijo. Zakon o

financ izdal 5. junija 1931 naredbo št. 30.322—VI, na podlagi katere naj bi se sestavila komisija, ki bi proučila zahteve oskodovanec iz Primorja in Koroske; toda do zaključenega sklepa, gledajc izkazke zakonskega načrta za ureditev te vprašanja pa le nti prišlo, dasi je bila v načelu priznana pravica povračitve vojne škode, in klub temu, da je bilo vse gradivo zbrano in urejeno v ministrstvu soc. politike ter bi bilo mogoče v najkrajšem času izdati potrebne sklepe v zakon.

Vse pozneje prošle so ostale zmanjstva.

Pri ministrstvu soc. politike in naravzdravju so zbrane prijave 1928 vojnih oskodovanec. Vsa škoda znaša 25 mil. 775.605,80, od katerih odpade na škodo pravljeno v predvojni zlati valuti nad 15.000.000. Koliko znaša ta škoda dejansko v današnji valuti, bo treba sele ugotoviti. Ocenjena je bila precej visoka, vendar pa znašala kakih 60.000.000 Din. Končni znesek bodo morale ugotoviti komisije za ocenitev, ki bodo morale upoštevati, da so mnogi med tem časom predvsem državni uradniki, ki so pridobili imeli v smislu Italij. vojnoodskodniških zakonov, ker pa so bili zavedeni Slovenci in Hrvati se sploh niso smeli več vrniti na svoje domove, ter so bili zaradi službe bivali drugud in to predvsem državni uradniki. Končno so izgubili to pravico tudi vsi oni, ki so jih sicer imeli v smislu Italij. vojnoodskodniških zakonov, ker pa so bili zavedeni Slovenci in Hrvati se sploh niso smeli več vrniti na svoje domove, ter so bili zaradi tega primorani se naseliti v naši državi in tako postali jugosični državljani. Po zakonu o vojni škodi iz 1. 1922 je Jugoslavija uresilila to samo za prebivalce bivše kraljevine Srbije in Crne Gore, med tem ko so bili ob povračilu izključeni vsi ostali jugosični državljani. — Vprašanje plačila odškodnino jugoslovenskim državljanom iz Goriske, Istri in Koroške je zato še danes nerenčeno. Nihova borba za povračilo vojne škode je začela že ob koncu svetovne vojne in trajala že dvajset let. Že takrat so začele avstrijske vlasti, zbirati podatke in poslati ustanovilo banko za obnovbo Goriske v Ljubljani in na Dunaju je bil ustavljeno odbor za vojne begunce. Po prevratu je bil ustavljeno poseben odsek pri Narodni vladni v Ljubljani, kamor so oskodovanec vlagali prijava. Ker jih je bilo mnogo v Mariboru in okolici, so tam organizirali lasten vojno-odškodniški odbor. Vse prijave so bile v Beograd na ministrstvo soc. politike. Polno spomenič je romalo na vse kraje in na vse instance, kjer so oskodovanec poslani. Međutim, učinkovito, ne samo ker nosi ime slovenskega padlega fašista, ampak tudi zaradi tega, ker ta zastava mora biti kot raspodoba za nove uloge, ki jih duče, nalaže fašizmu. Risolo, urednik »Popolac« je odgovorio: »Ne, ker je Neri, padel za »causa fascista«.« Tako je zastava, učinkovito, u avangardi in je zasedoval vedno s velikim navdušenjem Mussolinija. Ta zastava bo vedno znala fašistične zmage in ne bo nikoli klonila.

PROSLAVA GUIDA NERIJA

Dne 12. l. m. vrtila se je proslava za farnikarjem Guidom Nerijem, ki je bil ubit v priliklialata pred osmimi leti, kar je dovedlo do bozovitske tragedije.

Pred spominsko položi v redakciji »Popolac« so se tržaški novinarji udeležili spominske svetlosti. Tujnik »fašistične Starice« je poslal veliki šop rožnih nagi. Ob tej prilikl so blagoslovili zastavo medpokrajiškega sindikata novinov, ki bo nosila imen Guida Nerija. Grasoli je oddral nagovor v katerem je povedjal, da bodo novinarji držali to zastavo z gospodstvo in vernost, ne samo ker nosi ime slovenskega padlega fašista, ampak tudi zaradi tega, ker ta zastava mora biti kot raspodoba za nove uloge, ki jih duče, nalaže fašizmu. Risolo, urednik »Popolac« je odgovorio: »Ne, ker je Neri, padel za »causa fascista«.« Tako je zastava, učinkovito, u avangardi in je zasedoval vedno s velikim navdušenjem Mussolinija. Ta zastava bo vedno znala fašistične zmage in ne bo nikoli klonila.

Od Soče do Rečine -- od Triglava do Kamenjaka

,Ente di rinascita agraria“

POZAKONITEV DEKRETA OD 7. JAN.
1937. ŠTEV. 82

Z dekretom od 7. januarja 1937. štev. 82 je bila, kakor znano, ustanovljena Ente di rinascita agraria pre le Tre Veneziec oblaščena, da zahteva v svojo korist razlaštitve posestev katerakoli posestnika ki bi lahko služila njenim namenom, določenim v njenih pravilih. Praktično pomeni to, da ima enemjenca ustanova od tedaj pravico si prilastiti katerokoli poslovnosti v obmejnem ozemljju.

Gazzetta Uffiziale štev. 26 od 2. februarja t. l. pa je objavila zakon štev. 2369 od 13. decembra 1937., s katerim se enemjenec dekret pozakoniča v obsegu izpolnji z nekatrimi določbami. Načinjajoča je določba, ki pravi da za prenos posestev v korist Ente je potrebljana predhodna odobritve prefekta v smislu zakona štev. 1095 od 3. junija (novi zakon piše julijata) 1935 in da za te prenose tudi mo večjemu določbu zakona 889 od 1. junija 1931.

Za razumevanje teh določil bočemo jih nekoliko osvetliti. Z dekretom štev. 1122 od 23. maja 1921. se je v obmejnem pasu Julijske Krajine in Južne Tirolske močno skrčila pravica o uporabi in prenosu ne-premenjivih. Skoraj za vse slovenske in hrvaške občine Julijske Krajine se je po tem ukazu zahtevala za prepustitev zemljež in hiš v najem ali uporabo, kakor tudi za prenos posestva prethodno dovoljenje prefekture in pri-tanek vojaških oblasti.

Z gori enemjenjem zakonom od 1. junija 1931. se je sicer opustila ta zahteva po predhodnem dovoljenju politične oblasti, istovetno pa je bila predpisana zahteva, da se mora o vsaki izpremenji v posesti obvezati vojska oblasti, ki ima od tedaj ne-samo pravico, temveč karavnost formalno dolžnost, da nadzorne vse posestva v obmejnem pasu.

Stiri leta pozneje pa je zakon od 3. junija 1935 zopet vzpostavil prvotno stanje in določil:

1) da se zahteva za katerikoli tudi delni prenos nepremenjivih v obmejnih pokrajinih obdobje prefekta;

2) da se to zahteva tudi pri prodaji na dražbi, sicer da je vsak tak prenos neveziven;

3) ugovor je dopušten samo na kraljevsko vladivo.

V čenu 3 je bilo izrecno rečeno, da bo novi zakon veljal za ozemlje, ki se bo označil v posebnih seznamih.

Dosej je izpeljalo tak seznam lani za bosansko in trentinsko pokrajinijo. Julijska Kraljina je začasno že izvezeta.

Pri prenosu posestev v korist ustanove Ente di rinascita agraria odzadevo torej za formalnosti in pogoj, ki jih zahteva zakon iz leta 1931, in 1935, tako da se bo eksproprijacija tem hitreje izvajala.

Zapljenjena seljačka imanja

Raspored, februarja 1938. Koncem prošlog meseca zapljjenjeno je našem seljak Božič Ivanu cijelo imanje. Imanje su mu zapljili finančni organi, ker nije mogao da plati nametnutu mu globu koja se je sastojevala z 25.000 lira. Na globu je bio osudjen z bog sicer živčnih namirnic iz Riječke slobodne zone.

Ovo je več drugi čovjek koji na isti način strada v našem selu. Prije njega je tako stradao Božič Grgo kojemu su finančni organi odzeli gospodnju, mestnu, a i zapljjenili imanje, jer ni on nije mogao da plati globu koja se sačojala od preko stotinu hiljad lira.

Osudenici krimjumčari

Rijeka, februar 1938. 14. o. mi. vodila se na Riječki raspava protiv mra. drž. Valentina Mihalca, Antonia Kima i Ante Logarja Bača radi krimjumčenja. Mihalk se načrtuje v bregstvu i osudjen je na 3 godine zatvora i 23.000 lira globe, dok su Kim i Logar rješeni jer se im prednosa da nimaju krivi.

Istoga dana se održao i proces protiv drugih osudnih krimjumčara, pa su osudjeni Rudolf Francken i Josip Blečić svaki na 32.000 lira globe, Virgilis Gisondo na 27.000 lira, Andeo Turković na mesec dana zatvora i 1000 lira globe. Petar Valesi na 10.400 lira, L. Fleischer na 950 lira globe, a njenodvi svi osudjeni i na plačanje troškova. Osim tega je Turković stavljen pod nadzor, a zaplijenjuje se krimjumčena roba i automobil kojim je vršeno krimjumčenje.

Rješeni su Trampuš, Karlo i Ukmur Karlo, jer je dokazano da nisu krivi.

Veliko vznemirjenje v Košani

Poštovna, februarja 1938. (Agis). Iz Košane so pred leti prihajale večkrat alarmantne vesti povezane z dogodki, ki so povzročali grozo ne samo med tamkašnjim prebivalstvom, temveč tudi da je načelnički žigleda, da se je zadevna pricela znova. Kot poročajo so pred kraljim ugotovili spet, da je most med Sp. in Gor. Košano, ki nosi likorski snop ponazan ali poškodovan, kar je dal povod za obsežne preiskave in arretacije. Podrobnosti sicer še niso znane, vemo le to, da je dogodek povzročil veliko razburjenja med košanskim prebivalstvom.

Krivovoren novac

Dane, februarja 1938. Gostioničari Brajković Martin i Poropat Martin imajo na se vlastima velikih neugodnosti, jer su im v gostionici bile podmetnute krivovorene stotinjarke. Naime 20 prošlog meseca došla su u gostionico Brajkovića dva mladiča te popili po litre vina i platili stotinjarkom. Na isti dan postupili tudi kod Poropata Martina. Obujca so kasnije otkrili prevaru, pa su tako odmah javili karabinercima v Lašničko koljinu na Izraeli in krivovorenim novac. Na sličan način nastradala su i dvajcica gostioničarca v Jelovicama in to Juraj Jurščevič in Cenelek Karlo.

Svi su oni imali velikih neprilika s vlastima dok so uspeli, dokazati da oni nemaju nišča zajedničko s raspačavanjem krivovorenih novaca.

Iz Račevjevih javljanj je koncem prošlog meseca naštradovali krivovorenih lira in bivali podestat Medice. On je vozio na prodaju ugjeten u Kopar, где ga je prodal. Kada je se prodalo, svratio je v gostionico kod Albinha da ne hraniti sebe v mazge, ali kada je htio platiti račun, gostioničar mu nima htio novac, jer da je krivovoren. Kako se u istom momentu nalazila u gostionici finančna patrula, gostioničar je novac pokazao njima. Oni su ustavnili da je krivovoren, te ga zaplijenili, a ujedno napravili ličnu premetačnico kod Medicu kod kojeg su našli još dva komada po 50 lira, te su mu to zaplijenili, a njega ubapsili. Četiri dana je bilo zatvoreno i kako prijevodjena je bila oko pedeset puta preslušavana, a vodjen k trgovcu kod kogih je prodano ugjen. Kada se je dočakalo da nije nišča kriv, bio je pušten na slobodu, ali je morao platiti gostioničaru stotinu lira troškova što mu je taj držao mazgu.

Krivovoritelji nasamarili krimjumčare

Žejane, februarja 1938. Kao što je več dobro poznato u našem se je krajevima razigrano števce svakovrsne robe iz Rijeke jer drukčje se ne može proživeti. Prve dane meseca januarja došla su dvojica muškaraca sa jednim teretnim automobilem in kupovali sve sto su naši ljudi imali krimjumčarene robe. Ova dvojica se nisu nišča pogodjali i sve su plačali novim stotinjarkama, ali se kasnije uspovjedao da su stotinjarke krivovorene. Na ovaj su način nastradala petnaestorica naših ljudi, jer su odmah drugog dana došli karabinjeri iz Muna, te im zaplijenili sav ovaj novac i podnijeli protiv njih prijavu, pa će sada odgovarati ne sahno za novac, nego za krimjumčenje.

Cudni krimjumčari

Rijeka, 11. februarja 1938. Danas prije podne hladno je našnica pogranicna carinska straža na mostu preko lovru, koja će zdajno ilustrirati prilike života v sosednjem Rijeci.

Kao svakog dana protuljalo su i jutro poško pogranicnog mesta na Šmšak dvije dobro sestre iz riječke amotnosti Šmšak, in uputilo se prema Trstu. Ova su sestre redovito protuljalo preko mosta na Trstu, što niso izazvalo nikakvo sumnje jer so na Trstu načala pozvali začetnik crkve Majke Božje, kuda hodočaste mnogi Riječani, a ranjio dobi se je moglo protuljiti i cijela Rijeka in Istra.

Medulinj toga su jučer ove časne sestre izgledalo dežurnom finančnom organu sumnivo debele, pa ih je upatio na pregledu in na veliko iznenaditev dežurnih organa in njihovih odori nadjeni je cijelo skladiste cigaretnih papirica, duhane, strane prodejke in dvije flase likera, sile, sile podleži velikim carinskim džazbinama. Časne sestre sprovedene su Glavnou carinarnici, gde su morale položiti garancije za plačanje 11.500. - dinara globe in onda su iz obzira prema njihovom staležu pušteni na slobodu.

Novi župnik u Golu

Golac, februarja 1938. Od kako je iz načelne sredine otišlo bivši naš župnik vel. Dolenc, mi smo bili bez svog duhovnog pastira. Nedavno smo dobili novog župnika rodom iz Trnova. Vrlo smo s njime zadovoljni, jer čujemo iz njegovih ustiju riječ Božju na našem narodnom jeziku. On je još vrlo mlad čovjek i mi se nadamo da će u našoj sredini ostati dugi niz godina.

Ponedeljek »Slovenec« od 14. ov. mi. donosi:

»V Golcu v Istri je bila 25 januarja slovenska osmina po pok. župniku v. Dolencu. Pokojni je bil brat pred tren. leti unlega dr. I. Dolenca, prof. bogoslovija v Ljubljani. Golčani so si napravili ta dan praznik in so res pokazali svoje spisovitije in livalnosti pokojnemu, ki je bival pri nih 25 let. Vse je bilo v cerkvi ta dan. Pokojni je bil zelo prijubljen povsed, kjer je shibalo – kol dober govornik v prijatelji žalostnih in trpečih. Golčani so se vedno upali, da se bo vrnil, a Bog ga je poklickal v Sebi po zashčiteno plačilo po dolgi in mučni bolzeli, v kateri ni niti v beseđico polozil, da trpi. Nai blagi gospod ne pozabi na nje ki se ga v ljubezni spominja. *

Tolminski komisar v premeščen

Gorica februarja 1938. (Agis). Tolminski komisar Bicchi, ki se dolgo vrsto let oblastno in po lastni volji ter brezvestno strahuje Tolmin in vso okolico, bo v najkrajšem času premesčen. Tako je poklicnik je bil prekupljen prav za prav v Bistrici ukinen, ker se jim menda na zdi več potreben.

Police komisariat v Bistrici ukinen

Reka, februarja 1938. (Agis). Ze danča je tega, kar je bil bistrški policejski komisar Zecchin premesčen v Reko ter prihaja v II. Bistrice le po potrebi. Tako je policejski komisariat prav za prav v Bistrici ukinen, ker se jim menda na zdi več potreben.

Drobiz

Barban — Rudar Mate Catin iz Mandušči je vrlo teško ranjen v Krapanskom rudniku. Postoji opasnost da osnipe na oba oka.

Gorica. — Unri je v bolnici Anton Milčič iz Kobarda. Na Rombonu se je smrtno ponesečil, ko je nabiral staro vojaško žlezlo.

Gorica. — Za onečitve nesreč v vojnem streljivem je gorica prekفتura dovolila, da odšteje naprek pobira slari vojni materjal samo tyčdu Edvard Hvala. Oblasti v bodoči odklanjajo vsako odgovornost nesreči v bodo strogo kaznovale nepooblaščene napravilice.

Gorica. — Tudi v letošnji sezoni bo gorisko avtobusno podjetje Ribi vzdrževalo s svojimi avtobusni osobi promet na progi Gorica-Trst-Postojna-Ljubljana-Bled.

Gorica. — Nagode Andrej je bil obsojen na 1 leta zapora, ker se ni privabil na nabor. Okrožno sodišče je odločilo, da zanj ne velja amnestija.

Kandilar — Ivanu Tosiču, Martinovom, starom 28 god, slonjena je noga na radu v krapanskom rudniku.

Medulinj — Vratilo se iz Španije Lazar Petar (Lazzari), medulinjski fašista. Kaže da je došao na oporavak. Na godišnji skupštini fašila ga je bilo naročito poljaviti. Irgovac Lodes iz Pule, i stavio ga je za uzor ostalim medulinjskim fašistima, nježa i porinčica Lazarica Teodora, koji je poginuo v Abesiniji, a porijeklom je iz Medulinja.

Postojna. — Italijanski uradni list »Gazzetta Uffiziale« je prinesel dekret s katerim je ponovo potren za predsednika upravnega odbora postojnskih jam senator Lukši Spezzotti.

Pula — U Prodanima kod Vrsara potukla su se brača Legović i Mati Legović ranjio je teže ranjunkon brata Ivana.

Pula — U cijeloju Istri zapadno slike, Smrežeti je počelo noču izmedju pondjeljka i utorka.

Rijeka — Karlo Grlica je osudjen na

časni mjeseci zatvora i 800 lira globe radi v vrijednosti od 250 lira.

Rijeka — Gradjevni poduzetnik Karel iz Pazina osudjen je na 300 lira globe radi zato, što je psoval na javnem mjestu.

Rijeka — 41godisnji Anton Miškulj dobio je 4 mjeseca radi pisanstva.

Rijeka — Barjevič Ivan iz Podgraja osudjen je na 25 dana zatvora i 350 lira globe radi kradje jedne pumpje za bicikle.

Št. Vid nad Vipavo. — Oblasti so aretilare Janeza Krebižo in Antonu Pavšiču zaradi napada na Milča Hvalo.

Trst — Uradnik Bruno Svetlin, star 33 let, je padel s kolesa ter se nevarno poškodovao. Prepečali so ga v bolnišnico.

Trst — Federalni tajnik Grazioli je inspekčar fašistične ustanove na Krusu in se informiral o stanju fašističnih društva. V Postojni je prešel skupino barak. Ne-katerim številnim družinam je podelil podporo.

Trst — 38-letnemu mehaniku Tavčariju Ivanu je eksplodirala varilna naprava v rokah. Dobil je mnogo opekin in udih in več stevilo ran.

Trst — Umrl so: Zubar vd. Susel Lucija, Čibej Antonija in Struja Josip.

Trst — Italijanski listi so posvetili precej pažnje devet obletnic konkordata, ki je bil polpisan, kakor je znano, dne 9. februarja 1929. Vsi uradi so bili zaprti in razobesene so bile zastave.

Trst — Invalidi, ki so se borili v Španiji, so sedaj sprejeti v uradno italijansko zvezdo vojnih invalidov.

Trst — V Trst je prispolj 12 italijanskih državljanov iz Rusije, od koder so bili izgnani. Med njimi je tudi slikar Jurjevic. Vsega skupaj so ruske oblasti izgnale 88 italijanskih državljanov.

Trst — Zaradi tativne sta bila obsojena Longezer Anton in Krušč Karl. Prvi je dobil 15 mesecev zapora, 1200 lir de-narne kazni ter 3 mesecev areste, a drugi tri kazni brez areste. Sodisje je obsojilo Runcu Jurija, starega 59 let, ker je okrajev Azo Zigon, pri kateri je stanoval.

Dobil je 4 mesece in 15 dni zapora ter 600 lir de-narne kazni.

Trst — Jakob Klaj, zidar iz Proseka je bil obsojen na 10 mesecev zapora in 1000 lir de-narne kazni zaradi kratele na skodo drž. žlezlinice.

UPZOZRENJE POVJERENIŠTVA »GORTAN-BAZOVICA« U ZENICI

Prije osam dana doputovalo je u našu organizaciju naš emigrant Logar Alojz, koji je tražio da mu se izdaje u susret glede zaposlenja u ovdušenjem rudniku. Mi smo mu izšli u susret u svemu, te su ga naši članovi uzeли s sobom na prenocišće u rud. dom i ako je to zaborljeno. Treći dan nakon njegova dolaska, korišteći priliku dok su naši članovi bili na poslu, nestalo je dočinjevanje našeg emigranta, odniješi sa sobom više predmeta koje su naši članovi uobičajeno ostavili sa povjerenjem. Nije dovoljno što je počkrao naš članove, već je osramotio i cijelo naše društvo, pošto smo mu isposlovali zaposlenje u rudniku, te je, bojeći se rada, pobjegao.

Ovo šaljemo na znanje svim našim organizacijama, da se znaju ravnati, ako im spomenuti Logar zatraži pomoci.

POKOJNENI OCU

Komaj je scetlo zapadal:
Trdi mi je bila zibelj,
Ošice dimu mi je izjedal,
Ritice zimou mi zimela,
Na Brčeliču jas šiboli mi bilo,
Pop ga Zveznički je vadil:
Urn se dugo hodilo,
Stan pisan je Ž. nadalil,
Zgolj je sedel i brda,
Džačel starci do grbova,
Skrčil Breg i Lehi v Vratu:
Puni su dor i konoča,
S kamočki kruh nan je delat,
S poton i žulji začinjal,
Sukti ga rad je pogledal,
Na put nas je dobar spominjal,
Zidali je kućice bele,
Palici v Reke i gore,
Delat japnenice vele,
Z goranom zastopal je more,
Va Morikah ruišil je vreme,
Slavonje hrasil debeli:
Največo znesal je breme,
Najteži kamnici veli,
Jenđ ga je breme klonilo:
Tušnitska škorija plakla:
Treško umršt Van je bilo,
Ali... Žemljica budi Van lakkat!

TONČIC

